

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
UNIVERSITY OF BANJA LUKA
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
FACULTY OF PHILOSOPHY

Naučno-stručna konferencija

RODNA RAVNOPRAVNOST NA UNIVERZITETIMA:
TEORIJSKE PERSPEKTIVE, INSTITUCIONALNO
DJELOVANJE I DRUŠTVENI ANGAŽMAN

KNJIGA SAŽETAKA

Institut za humanističke i društvene nauke
Filozofskog fakulteta
Banja Luka, 26–27. 05. 2022. godine

Knjiga sažetaka
Naučno-stručna konferencija „Rodna ravnopravnost na
univerzitetima: teorijske perspektive, institucionalno dje-
lovanje i društveni angažman“

Izdavač:
Filozofski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci

Za izdavača:
Srđan Dušanić

Pripremila i uredila
Milena Karapetrović

Lektura
Igor Simanović

Grafička priprema i štampa
Grafid d.o.o.
Banja Luka

Za štampariju:
Branislav Ivanković

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
UNIVERSITY OF BANJA LUKA
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
FACULTY OF PHILOSOPHY

Naučno-stručna konferencija

RODNA RAVNOPRAVNOST NA
UNIVERZITETIMA: TEORIJSKE
PERSPEKTIVE, INSTITUCIONALNO
DJELOVANJE I DRUŠTVENI ANGAŽMAN

KNJIGA SAŽETAKA

Institut za humanističke i društvene nauke
Filozofskog fakulteta
Banja Luka, 26–27. 05. 2022. godine

Naučno-organizacioni odbor:
Prof. dr Milena Karapetrović
Prof. dr Dalibor Kesić
Doc. dr Bojan Vlaški
Prof. dr Tatjana Mihajlović
Prof. dr Goran Stojanović
Prof. dr Strahinja Dimitrijević
Prof. dr Željka Šajin
Mr Anđela Pepić

Sekretarka konferencije: Aleksandra Simanović

Organizator konferencije je Institut za humanističke i društvene nauke Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci. Suorganizator konferencije je Transkulturalna psihosocijalna obrazovna (TPO) fondacija iz Sarajeva. Podršku u organizaciji konferencije pruža Savjetodavni odbor za rodnu ravnopravnost na Univerzitetu u Banjoj Luci. Konferencija je organizovana kao jedna od aktivnosti u okviru regionalnog projekta *Uvođenje rodno osviještenih politika u visoko obrazovanje (University and Gender Mainstreaming – UNIGEM)* koji podržava Vlada Ujedinjenog Kraljevstva i Sjeverne Irske.

Sadržaj

Uvod	
<i>Rodna ravnopravnost na univerzitetima: teorijske perspektive, institucionalno djelovanje i društveni angažman</i>	7
Sažeci	9
Lana Bobić	
<i>Utjecaj religije na shvaćanje i prihvaćanje rodno zasnovanog nasilja</i>	11
Kristina Bojanović	
<i>Humanitet na tragu Druge</i>	13
Jasmina Čaušević; Lamija Subašić	
<i>Doprinos rodno odgovornim politikama – institucionalno osnaživanje visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini</i>	15
Dragana Dardić	
<i>Feminizam i grad: orodnjavanje javnog prostora</i>	17
Daria Glavan Šćulac	
<i>Plan rodne ravnopravnosti – uvjet prihvatljivosti i(li) prilika za institucionalni iskorak?</i>	19
Sanja Ljubišić	
<i>Banja Luka – Znamenite žene u istoriji grada</i>	21
Danijela Majstorović	
<i>Periferna sopstva i feministička epistemologija</i>	23
Ana Maskalan	
<i>O nedužnim krivcima: hermeneutička nepravda i balkanska muškost</i>	24
Dragana Miljković	
<i>Pomoć žrtvama rodno zasnovanog nasilja u doba pandemije</i>	26
Anđela Pepić	
<i>Rodna dimenzija u (odgovornim) istraživanjima i inovacijama</i>	27

Nevena Petrušić	
<i>Mere za unapređenje rodne ravnopravnosti u visokoškolskom obrazovanju u Srbiji</i>	<i>29</i>
Svjetlana Ramić Marković	
<i>Rasprostranjenost diskriminacije po osnovu pola i roda u oblasti rada u BiH.....</i>	<i>31</i>
Marija Runić	
<i>Akademsko okruženje i ženska sigurnost.....</i>	<i>33</i>
Ankica Šobot	
<i>Rodna perspektiva u demografiji</i>	<i>34</i>
Bojan Vlaški	
<i>Pravni okvir rodne ravnopravnosti sa posebnim osvrtom na Univerzitet u Banjoj Luci.....</i>	<i>36</i>
Radmila Žigić	
<i>Zanemarenost roda u kulturi sjećanja na primjeru imenovanja ulica</i>	<i>38</i>
Biografije	41
Organizatori	57

Uvod

Rodna ravnopravnost na univerzitetima: teorijske perspektive, institucionalno djelovanje i društveni angažman

Univerziteti, kao proizvod politika i društvenih vrijednosti koji se ne temelje na principima rodne ravnopravnosti, i dalje ostaju prostori u kojima se ispoljavaju rodni stereotipi i predrasude. Bez potpunog uvažavanja značaja problema rodne neravnopravnosti, ostaje otvoren prostor za opstajanje i svih elemenata koji doprinose očuvanju tradicionalnog patrijarhalnog odnosa prema rodno zasnovanom nasilju, što podrazumijeva njegovo ignorisanje i ostavljanje na marginama. Ključno je pitanje na koji način je moguće mijenjati same visokoškolske institucije, kako i one ne bi predstavljale tek mjesta u okviru kojih se iznova dopušta reprodukciju obrazaca neravnopravnosti, kako kroz organizacionu kulturu tako i kroz kurikulume i pristup naučnim istraživanjima.

Jedan od segmenata djelovanja jeste da se u većoj mjeri u akademskoj zajednici učine vidljivim i teme iz okvira feminističke i rodne teorije, kao i rezultati istraživanja o stanju rodne ravnopravnosti na lokalnom i regionalnom nivou. Druga bitna tačka je ukazivanje na promjene u organizacionoj kulturi samih visokoškolskih ustanova, te razumijevanje djelovanja institucionalnih mehanizama. Treći značajan pristup je sagledavanje cjelokupnog društvenog konteksta kroz djelovanje nevladinih organizacija čije su glavne programske aktivnosti usmjerene na borbu za ostvarivanje jednakih prava žena i muškaraca. Zbog toga pokazuje se veoma važnim sinergijsko djelovanje naučno-obrazovnih ustanova, institucija i civilnog društva u zajednici.

Sažeci

Lana Bobić

Udruga „U dobroj vjeri“ Zagreb (Hrvatska)

Utjecaj religije na shvaćanje i prihvaćanje rodno zasnovanog nasilja

U izlaganju ću predstaviti rezultate UNIGEM istraživanja o utjecaju religije na rodne stereotipe, rodnu ravnopravnost, te rodno zasnovano nasilje, provedenog u četiri zemlje gdje su najutjecajnije tri vjerske zajednice: Islamska vjerska zajednica u BiH, Katolička crkva u Hrvatskoj i Pravoslavna crkva u Srbiji i Crnoj Gori. Unutar paradigmatske pozicije kritičkog realizma provedena je analiza kvantitativnog (kroz anketni upitnik) i kvalitativnog istraživanja (kroz polustrukturirane intervjuje).

Analizom kvalitativnog i kvantitativnog istraživanja utvrđeno je da ispitanici/ce povezuju negativan utjecaj religije na rodne stereotipe, rodnu ravnopravnost i rodno zasnovano nasilje. Ispitanice/ci većinom rodne stereotipe shvaćaju kao uzrok rodne neravnopravnosti i rodno zasnovanog nasilja. Analiza provedenog istraživanja potvrdila je početnu tezu da će ispitanice/ci imati poteškoće u raščlanjivanju sekularnih od religijskih argumenata, te raščlanjivanju utjecaja jednog od faktora – kulture, tradicije i religije, na shvaćanje i prihvaćanje rodno zasnovanog nasilja. Istraživanje je pokazalo da ispitanici/ce vrlo često primjećuju utjecaj religije na problem rodnih stereotipa, rodne neravnopravnosti i, posljedično, rodno zasnovanog nasilja, ali primjećuju i intersekciju s drugim faktorima kao što su kultura i tradicija, te smještaju problem rodno zasnovanog nasilja u širi društveni kontekst patrijarhata.

Istraživanje je pokazalo i da ispitanice/ci percipiraju razliku između religijskih učenja kršćanstva (pravoslavlja i katoličanstva) i islama, te njihovih tumačenja, pripisuju-

ći veći negativni utjecaj religije na rodne stereotipe, rodnu ravnopravnost i rodno uvjetovano nasilje raznim tumačenjima, nego samim učenjima.

Analiza istraživanja otvorila je pitanja koja bi trebalo dalje istraživati, poput odnosa religije i politike po zemljama, te utjecaja vjerskih zajednica na politike rodne ravnopravnosti svake od zemalja.

Ključne riječi: religija, rodna ravnopravnost, rodni stereotipi.

Kristina Bojanović

Univerziteta Donja Gorica, Humanističke
studije, Podgorica (Crna Gora)

Humanitet na tragu Druge

Zanemarenost ženskog znanja, svjetonazora, iskustava i perspektiva u filozofiji i humanistici jedan je od ozbiljnih problema našeg društva i ustanova, ali i kulture u cjelini, i zahtijeva, prije svega, filozofsku refleksiju. Vođena potrebom da ovaj problem tematizujem, u izlaganju ću se baviti razmatranjem koncepta feminističke epistemologije, etike i jezika, i pokušati da odgovorim na pitanja da li je i na koji način moguće razviti feminističku istinu, šta znači govoriti ženski i kako žena – u pokušaju i sa odgovornošću da se otrgne od nametnutih i podrazumijevajućih ograničenja koja je prate kroz cjelokupnu istoriju (ne samo filozofije i humanističkih nauka), zaodijevajući je u drugorazredno i inferiorno biće – progovara, otvara i tvori jedan osobiti horizont u humanistici. Taj horizont se, prema mom mišljenju, rađa prvenstveno u (drukčijem) govoru, kao izlasku iz postojećih sistema razmjene i nadvisivanju poznatih jezičkih puteva i produkcije logosa koje sprječava svaku formu vlasništva i prisvajanja, te rastemeljuje unaprijed datu i pretpostavljenu univerzalnu riječ.

Žensko etičko djelovanje, koje je dugo bilo paralisano ženinom posredničkom ulogom, oslobađa se i ovaploćuje prvenstveno artikulacijom jezika koji više nije cenzurisani ili potisnut, već se, u svojoj istini, pojavljuje na svjetlosti. U tom smislu, veoma su važni uvidi feminističke epistemologije, ali i ponovno tumačenje relacija subjekt–govor, subjekt–svijet, subjekt–drugi..., te samog subjekta koji se uvijek piše u muškom rodu, pa i kad je univerzalan (čovjek). Humanitet na tragu žene je svojevrstan podvig, koji je etički, utoli-

ko što se prihvatio odgovornosti da spriječi jednostrane interpretacije koje zanemaruju žensko iskustvo, ali i politički, jer otpočinje raspravu sa monopolnim diskursom i vladajućim binarnim opozicijama. Žena postaje govoreća i videća, (pro)govorljiva i vidljiva, a njen jezik pruža mogućnost da se znanje rekonstruiše u novim značenjskim perspektivama.

Ključne riječi: etika, jezik/govor, epistemologija, žena.

Jasmina Čaušević

Univerziteta u Sarajevu,

Univerzitetski gender resursni centar

Lamija Subašić

Transkulturalna psihosocijalna

obrazovna fondacija Sarajevo

Doprinos rodno odgovornim politikama – institucionalno osnaživanje visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini

U prvom dijelu izlaganja ukratko pokazujemo širi društveni kontekst u kojem se javila potreba za stvaranjem rod-nih studija. Daje se osvrt na početak uspostavljanja ženskih/rod-nih studija kao oblasti znanja i izučavanja, koji se veže se za kasne šezdesete godine XX vijeka i vrijeme Drugog talasa feminističkog pokreta, i objašnjava zašto baš tada. Objašnjava se zbog čega se čitav korpus postojećeg znanja nanovo promišlja i zašto se stvara feministička epistemo-logija, koja će dovesti to toga da su početkom 80-ih godi-na XX vijeka programi ženskih/rod-nih studija uspostavlje-ni na većini značajnih univerziteta u Europi i svijetu. Ovo uspostavljanje programa predstavlja početak institucionali-zovanja rodnog znanja. U drugom dijelu rada daje se kratki historijski pregled institucionalnog osnaživanja visokoškolskih ustanova u BiH, sa fokusom na Univerzitet u Sarajevu.

Institucionalno osnaživanje univerziteta ide u smjeru in-tegrisanja rodno odgovornih politika u svoj rad, tj. urodnja-vanje fakultetskih nastavnih planova i programa, ali i urod-njavanje unutrašnje strukture i internih dokumenata koji uređuju funkcionisanje fakulteta. Ovaj proces, koji je po-čeo u BiH prije dvadesetak godina, traje i danas. Na direk-tan način čitav ovaj proces uticao je i na kreiranje projekta Uvođenje rodno osviještenih politika u visoko obrazovanje

(UNIGEM), koji predstavlja stratešku opredijeljenost univerziteta da uvođenjem rodne perspektive osiguraju rodnu ravnopravnost za nastavno i administrativno osoblje, student/studentice na univerzitetima u BiH i regiji. Navodimo direktnu poveznicu, jer je prof. dr. Zilka Spahić Šiljak bila usko vezana za Rodne studije od 2006. godine, kao i kroz svoje druge brojne angažmane, svojim kontinuiranim dugogodišnjim bavljenjem pitanjima roda, te bogatim iskustvom uspjela je da osmisli ovaj projekat. Izlaganje će biti zaokruženo konkretnim informacijama o implementaciji ovog projekta, koji izvodi TPO fondacija kroz regionalnu saradnju sa 18 univerziteta/sveučilišta iz BiH i regije.

Ključne riječi: ženske studije, feministička epistemologija, rodno osviještene politike.

Feminizam i grad: orodnjavanje javnog prostora

Cilj izlaganja je predstaviti Feminističku turu kroz Banjaluku u koju su upisana višestruka značenja – rodno-društveno-istorijska. S jedne strane, tura je dio aktivističkog odgovora nevladine organizacije Helsinškog parlamenta građana na zanemarivanje i ignorisanje doprinosa koje su brojne žene dale društvenom, političkom i kulturnom razvoju Banjaluke. Osmišljena je na način ne samo da upotpuni i obogati istorijski prikaz lokaliteta u gradu, nego i da orodni kulturu sjećanja, odnosno da otrgne od zaborava one koje su prkosile pravilima, pomjerale granice i popločavale put narednim generacijama žena i muškaraca. Pored toga, afirmiše istraživačke metode bliske feminističkim teorijama, kao što je *oral history* (usmena istorija, životne priče) kojom se nadomješta ogromna praznina koja postoji kad je riječ o pisanim izvorima i podacima o ženama iz naše prošlosti. Koncipirana je tako da potiče na dalja istraživanja i nadogradnju.

Feministička tura istorijskim činjenicama daje drugačiju sliku – u istorijski diskurs uvodi „glasove“ onih koje su zaboravljene, potisnute, izbrisane, nevidljive i bogati ga – nudi spoznavanje istorije grada kroz prizmu roda, radeći istovremeno na artikulaciji jedne drugačije kulture sjećanja i ponovnom upisivanju ženskih iskustva u vrijeme i javni prostor. Osim toga, daje doprinos podizanju svijesti o ženskim ljudskim pravima, valorizuje ženski rad i dostignuća u različitim oblastima i predstavlja inovativan metod koji je, na specifičan način, uobličio dosadašnja skromna, ali izuzetno vrijedna i pionirska istraživanja nekolicine domaćih autorica na temu znamenitih žena iz naše prošlosti. Bez materijala koje su one uspjele sakupiti i publikovati, ne

bi bilo ni ove ture. Femistička tura obuhvata sedam lokacija u gradu i priče o više od 30 žena koje su živjele, radile i stvarale u gradu na Vrbasu i pokriva period od prvog pomena Banjaluke pod tim nazivom 1494. do perioda poslije II svjetskog rata.

Ključne riječi: znamenite žene, *oral history*, feminizam.

Plan rodne ravnopravnosti – uvjet prihvatljivosti i(li) prilika za institucijski iskorak?

Svrha uspostavljanja strukture za promicanje i provedbu rodno osviještenih politika na instituciji visokog obrazovanja jest integrirati rodnu dimenziju u sva područja njezina djelovanja, te time postići institucijsku kulturu u kojoj je rodna ravnopravnost prirodan sastavni dio svakog znanstveno/umjetničko-istraživačkog, nastavnog i poslovnog procesa. Uspostava ili unaprjeđenje takvog sustava redovito uključuje utvrđivanje postojećeg stanja na instituciji, planiranje (donošenje plana rodne ravnopravnosti – kriterija prihvatljivosti za sudjelovanje u projektima financiranja istraživanja i inovacija Europske unije), fazu djelovanja, te praćenja napretka. Dobar model strukturne podrške rodnoj ravnopravnosti, kao nužne za postizanje djelotvorne promjene, prepoznaje i specifičnosti institucijskog konteksta, te autentičnost planiranih mjera sadržanih u planu rodne ravnopravnosti.

Uvažavajući navedeno, u izlaganju će se predstaviti primjer prilagodljivog, otpornog i održivog okvira za strukturnu podršku i provedbu mjera kojima se unaprjeđuje rodna ravnopravnost svih sudionika akademskih procesa: studentske populacije, znanstveno/umjetničko-nastavnog i istraživačkog osoblja, suradnika, stručnog i administrativnog osoblja, te zajednice, a koji se sastoji od stalnog profesionalnog osoblja, mandatnog reprezentacijskog tijela i šire suradničke zajednice. Izlaganje se temelji na primjeru Sveučilišta u Rijeci, prvog sveučilišta u Republici Hrvatskoj i okruženju koje je donijelo Plan rodne ravnopravnosti čijim se mjerama podiže institucijska kultura rodne ravnopravnosti i ra-

zličitosti, integrira rodna perspektiva u studijske programe i transfer znanja o rodnoj ravnopravnosti u zajednicu, unaprjeđuje kvaliteta života i rada na sveučilištu, te osnažuje ravnopravnost u znanstvenom i umjetničkom istraživanju i razvoju karijera.

Ključne riječi: plan rodne ravnopravnosti, strukturna podrška, rodno osviještena politika, žene u znanosti.

Banja Luka – Znamenite žene u istoriji grada

Naučni projekat Banja Luka – Znamenite žene u istoriji grada započeo je 2008. godine i izrađivan u etapama. Završen je 2014. godine i u vidu knjige ugledao svjetlost dana. Projektom su obuhvaćene sve važne žene grada Banje Luke u periodu od prvog pomena Banje Luke od 1494. godine, pa sve do završetka Drugog svjetskog rata 1945. godine. Prikupljeni podaci o znamenitim ženama podijeljeni su na dva tematska dijela: Znamenite žene u prošlosti Banje Luke u periodu 1494–1918. godine i Znamenite žene u prošlosti Banje Luke u periodu 1918–1945. godine. Ove tematske cjeline sadrže mnoga imena žena grupisanih prema njihovom životnom pozivu, opredjeljenju i javnom djelovanju, koje su iza sebe ostavile dubok i neizbrisiv trag u gradu Banjoj Luci.

Prije ovog projekta nije bilo naučnih istraživanja zaslužnih žena u istoriji grada, a koje su bile heroine svoga vremena i dale vlastiti doprinos i ostavile lični pečat na grad Banju Luku. Postoje priče u narodu koje žive kao uspomena na neke od tih žena, ali te priče nisu bile sakupljene, objedinjene i prezentovane široj društvenoj zajednici. Takođe, za mnoge od njih postoji arhivska dokumentovana građa koja svjedoči o njihovom životu i javnom djelovanju u gradu Banjoj Luci. Kroz biografije poznatih Banjolučanki istovremeno je moguće pratiti i doznati i društveno-političke i kulturološke prilike vezane za određeni vremenski period Banje Luke. Žene koje su obuhvaćene u ovoj knjizi zavrjeđuju zasigurno pažnju i ukazano poštovanje da se njihova imena i njihova djela ne zaborave. Rekonstruisati biografije znamenitih Banjolučanki nije bio nimalo lak zadatak. Podaci o pojedinim od njih su veoma mali i šturi, dok

se za pojedine i uz sva nastojanja i mukotrpna istraživanja nije moglo ni doći. Zato i izbor zaslužnih žena našeg grada nije potpun i do kraja završen, već je ostavljen nekim drugim istraživačima da ih otkriju i upotpune ili nastave tamo gdje se ova knjiga završava.

Ključne riječi: naučni projekat, Banja Luka, znamenite žene, biografije.

Danijela Majstorović

Univerzitet u Banjoj Luci, Filološki fakultet

Periferna sopstva i feministička epistemologija

Rad se bavi promišljanjem savremenih subjektiviteta i identiteta u postsocijalističkoj Bosni i Hercegovini (BiH) u svjetlu feminističkih epistemoloških izbora. Kroz eklektičnost teorije svjetskih sistema, postkolonijalne teorije i dekolonijalne opcije, te diskursivnih i afektivnih analitičkih registara i kvalitativne metodologije, periferni subjektiviteti, uključujući i autoričin, analiziraju se u odnosu na globalnu proleterizaciju, prošle i sadašnje otpore kroz lične i društvene pokrete/kretanja (njem. *Bewegung*).

Rad analizira usmene istorije nove trećetalasne emigracije iz BiH u Njemačkoj spram života tzv. neevropskih migranata/migrantkinja u privremenim prihvatnim centrima suočenim sa tzv. *push-back* nasiljem ukoliko žele preći granicu u Evropskoj uniji, otkrivajući međusobne veze rada i rase, borbi na granici i tržištu, kao novih varijabli za proučavanje sopstava u ovom kontekstu. Pozivajući se na „situirano znanje“ Donne Haraway (1988) i „politiku mjesta“ Adrienne Rich (1984), rad se bavi spregom afekta i diskursa unutar asemblaža istraživačica–istraživano (Fox and Allred 2004) zalažući se za dublje koalicije i solidarnost između različitih perifernih zajednica koje odlikuje neravnomjerna raspodjela moći.

Ključne riječi: subjektivitet, diskurs, usmena istorija, solidarnost.

O nedužnim krivcima: hermeneutička nepravda i balkanska muškost

Suočavanje s problemom seksualnog nasilja u sklopu posljednjih godina aktualnog globalnog društvenog pokreta „Me too“, razotkrilo je brojne stereotipe koji ne prate samo žrtve seksualnog nasilja već i njegove počinitelje. U svojem ću se izlaganju iz perspektive filozofije i sociologije roda koncentrirati upravo na potonje, referirajući se na dva dominantna stereotipa – onaj o počinitelju kao nepoznatom i onaj o počinitelju kao nemoćnom. Temu nasilja smjestit ću u kontekst balkanske inačice „Me too“ pokreta – internet-ske inicijative „Nisam tražila“, te ću se pritom koristiti dvama teorijskim okvirima.

Prvi je onaj Raewyn Connell koja koncipira termin hegemonijske muškosti kako bi opisala društveno poželjan način bivanja muškarcem, te njegov utjecaj na dinamiku uspostave moći između pojedinaca i grupa, razvoj prateće društvene ljestvice i pozicioniranje na njoj. Hegemonijska muškost svoje specifično naličje dobiva u balkanskom kontekstu gdje dolazi do sraza tradicionalno razumljene patrijarhalne ratničke muškosti i muškosti obilježene tranzicijskim gubitništvom u kojem muškarci, riječima Marine Blagojević, više ne uživaju svoje patrijarhalne dividende.

Drugi teorijski okvir je onaj Mirande Fricker koja, premda svojom teorijom epistemičke nepravde primarno pojašnjava problem višestruke viktimizacije žrtava seksualnog nasilja, implicitno osvjetljava razloge iza podrške počiniteljima, a onda i glasan otpor koji prati javnu raspravu oko pojedinih slučajeva seksualnog nasilja. Potonje osobito dolazi do izražaja u kontekstu njezine teorije hermeneutičke

nepravde, odnosno fenomena u kojem marginalizacija iskustva posljedi je nerazumijevanjem tog istog iskustva kako od strane žrtve tako i od strane počinitelja i svjedoka. I dok je „Me too“ pronašao oblik borbe u javnom posramljivanju, a onda i „ukidanju“ nasilnika, „Nisam tražila“ se obraća i ženama i muškarcima, osvještavajući važnost kako iskustva prvih, tako i (nedostatka) moći drugih.

Ključne riječi: seksualno nasilje, hegemonijska muškost, hermeneutička nepravda, „Nisam tražila“.

Dragana Miljković

Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka

Pomoć žrtvama rodno zasnovanog nasilja u doba pandemije

Rodno zasnovano nasilje, kao društveni problem, predstavlja najgrublje kršenje ljudskih prava sa ozbiljnim posljedicama na osobu sa iskustvom nasilja, njenu porodicu, kao i društvo u cjelini. Ciklus rodno zasnovanog nasilja ima svoje faze koje se smjenjuju sa prepoznatljivim profilima počinioca nasilja i profilima žrtava nasilja, te posljedicama koje se manifestuju kako na žrtvu nasilja, tako i na djecu i ostale članove domaćinstva. Strategija suočavanja sa nasiljem i razlozi zbog kojih žrtve nasilja ostaju u nasilnim zajednicama, pronalazi svoje korijene u patrijarhalnom i tradicionalnom društvu.

Specijalizovani servisi podrške za žene sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja u Fondaciji „Udružene žene“ su: pravno savjetovalište, SOS telefon, Sigurna kuća, Resursni centar za socioekonomsko osnaživanje žena i grupe samopomoći. Dostupnost specijalizovanih servisa podrške i statistički podaci kroz dugogodišnji rad Fondacije „Udružene žene“ sa ženama žrtvama nasilja u porodici bilježe kontinuiran rast u doba pandemije. Principi rada na SOS telefonu za žene sa iskustvom nasilja u kriznim situacijama i praćenje slučajeva na daljinu podrazumijeva saradnju sa subjektima zaštite, kao i koordinaciju SOS savjetnica sa institucijama s ciljem obezbjeđivanja sveobuhvatnih usluga, u svrhu zaštite žena žrtava nasilja u porodici, te djevojčica i žena koje su iskusile neki od oblika rodno zasnovanog nasilja.

Ključne riječi: rodno zasnovano nasilje, SOS telefon, nasilje, statistika rada, pandemija COVID-19.

Andela Pepić

Univerzitet u Banjoj Luci, Centar za
preduzetništvo i transfer tehnologija

Rodna dimenzija u (odgovornim) istraživanjima i inovacijama

Rodna dimenzija predstavlja jedan od ključnih stubova odgovornih istraživanja i inovacija. Uzimanje u obzir rodne dimenzije prilikom planiranja i realizacije istraživačkih i inovacijskih poduhvata unutar ekosistema istraživanja i inovacija, podrazumijeva obuhvat problematike sa više nivoa: nivo politika, nivo organizacijske kulture i nivo samih istraživanja. Nivo politika obuhvata donošenje specifičnih strateških dokumenata i zakonskih okvira kojima se rodna ravnopravnost pozicionira kao jedan od prioriteta.

Nivo organizacijske kulture podrazumijeva osiguranje institucionalnih standarda i praksi usmjerenih ka obezbjeđenju rodne ravnopravnosti u svim aspektima funkcionisanja organizacije: od rodnog balansa unutar struktura koje donose odluke, preko osiguranja kvalitetnih uslova rada, do zaštite od seksualnog uznemiravanja i rodno zasnovanog nasilja. Nivo samih istraživanja polazi od kreiranja rodno-balansiranih istraživačkih timova (gdje je to moguće) i uzima u obzir kako rodnu dimenziju u postavljanju istraživačkih pitanja i hipoteza, tako i rodnu dimenziju u samoj analizi istraživačkih podataka.

U ovom izlaganju, osnovni fokus će biti na Akcionim planovima za rodnu ravnopravnost koji predstavljaju upravo mehanizam za osiguranje institucionalnih promjena u pravcu boljeg i rodno ravnopravnijeg radnog okruženja za sve zaposlene. Akcioni plan za rodnu ravnopravnost na Univerzitetu u Banjoj Luci za period 2022–2026. godina poslužiće

kao jedan od primjera načina na koji se isti razvijao i kako se implementira.

Ključne riječi: rodna ravnopravnost, odgovorna istraživanja i inovacije, institucionalne promjene.

Mere za unapređenje rodne ravnopravnosti u visokoškolskom obrazovanju u Srbiji

Oblast visokog obrazovanja u Republici Srbiji karakterišu rodna neravnopravnost, snažna vertikalna segregacija i nedovoljna zastupljenost žena u donošenju odluka i kreiranju politika na univerzitetima. Položaj žena u sistemu visokog obrazovanja je nepovoljniji u odnosu na položaj muškaraca u svim aspektima. Analize kurikuluma studijskih programa i silabusa nastavnih predmeta pokazale su da rodna perspektiva nije integrisana u njihove sadržaje, da su udžbenici uglavnom rodno neutralni, a u nekima su prisutna i rodno stereotipna tumačenja društvenih pojava. Nesumnjivo je da obrazovanje ima transformativnu i osnažujuću ulogu u promovisanju ljudskih prava, prevazilaženju rodnih stereotipa i predrasuda i da je jedan od ključnih faktora ostvarivanja rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena. Imajući u vidu ulogu visokog obrazovanja i njegov transformativni potencijal, ostvarivanje rodne ravnopravnosti nije moguće bez uvođenja rodne perspektive u visokoškolsko obrazovanje. To podrazumeva povećanje rodne osetljivosti studijskih programa, nastavnog materijala i obrazovnog procesa, kao i unapređenje rodni kompetencija nastavnog osoblja. Strategijom za rodnu ravnopravnost Republike Srbije (2016–2020) bile su predviđene brojne mere za integrisanje rodne perspektive u visoko obrazovanje. Evaluacija sprovođenja ove strategije pokazala je, međutim, da očekivani rezultati nisu ostvareni, te da je neophodno primeniti strategiju urođnjavanja sektorskih politika.

Novom Strategijom za rodnu ravnopravnost za period 2021–2030. urođnjavanje visokog obrazovanja definisano

je kao jedan od prioriteta. Naime, jednim od četiri posebna cilja utvrđeno je smanjenje rodnoeg jaza u ekonomiji, nauci i obrazovanju kao preduslov i podsticaj socioekonomskog razvoja društva. U domenu visokog obrazovanja ostvarivanje ovog cilja podrazumeva urođnjavanje javnih politika i zakonodavstva u oblasti visokog obrazovanja i nauke, jačanje kapaciteta svih relevantnih aktera i institucija, podizanja nivoa svesti o značaju ostvarivanja rodne ravnopravnosti i uspostavljanje jednakih mogućnosti za karijerno napredovanje zaposlenih žena i muškaraca. Da li će i u kojoj meri ova kompleksna mera biti sprovedena, zavisiće od toga da li postoji spremnost da se Akcionim planom, sa čijim se donošenjem već ozbiljno kasni, ona operacionalizuje i stvore preduslovi za stvarno urođnjavanje visokog obrazovanja u svim njegovim dimenzijama.

Ključne reči: univerzitetsko obrazovanje, rodna ravnopravnost, mere za unapređenje rodne ravnopravnosti.

Rasprostranjenost diskriminacije po osnovu pola i roda u oblasti rada u BiH

Iako diskriminacija na osnovu pola i roda može uticati i na žene i na muškarce, u praksi više pogađa žene, u različitim oblicima. Učešće žena na tržištu rada veće je u sektoru usluga, tekstilnoj i obućarskoj industriji, a to su sektori koji su bili najviše pogođeni pandemijom COVID-19 i mjerama kriznih štabova, što je dodatno pogoršalo položaj žena u ovim sektorima.

Istraživanje, koje se predstavlja u ovom izlaganju, imalo je za cilj da odgovori na tri pitanja: Koliko je slučajeva rodno zasnovane diskriminacije na radu prijavljeno različitim vrstama institucija u razdoblju 2018–2020? Koji oblici rodno zasnovane diskriminacije su najčešće prisutni na tržištu rada u BiH? Iz kojih razloga je malo prijavljenih i/ili podnesenih slučajeva rodno zasnovane diskriminacije?

Dalje, izlaganje donosi kvalitativne i kvantitativne podatke o rasprostranjenosti diskriminacije zasnovane na rodu na tržištu rada u BiH u periodu od 2018. do 2020. godine, uzimajući u obzir diskriminaciju pri zapošljavanju, u promociji, kao i u radnim odnosima, posebno kada je riječ o ugovorima i platama. Takođe, pažnja se skreće na posebno marginalizovane grupe na tržištu rada (žene u socijalnoj izolaciji, osobe sa različitim sposobnostima, osobe treće dobi), kao i na kršenje radnih prava u slučajevima trudnoće i porodijskog odsustva. Uzimajući u obzir relevantni pravni, sociološki i ekonomski okvir, istraživanje se bavi i uticajem rodno zasnovane diskriminacije po zdravlje žena, uzimajući u obzir da osobe koje su doživjele neki oblik rodno zasnovane diskriminacije u toku radnog vremena mogu

patiti od posttraumatskog stresnog poremećaja, koji može negativno uticati na njihov rad, ali i na opšte funkcionisanje.

Ključne riječi: diskriminacije, rod, tržište rada, ravnopravnost polova, BiH.

Marija Runić

Univerzitet u Banjoj Luci, Filološki fakultet

Akademsko okruženje i ženska sigurnost

U izlaganju se predstavljaju rezultati istraživanja sprovedenog na Univerzitetu u Banjoj Luci ispred Ženske mreže solidarnosti, u periodu od septembra 2020. do maja 2021. godine. Cilj istraživanja je bio da se stekne uvid u to koliko su studenti, studentkinje i zaposleni upoznati sa pojmom rodno zasnovanog nasilja i uznemiravanja u akademskom okruženju, koji mehanizmi i mjere za njihovo sprečavanje postoje na Univerzitetu u Banjoj Luci, te da se iz ugla učesnika istraživanja definišu prepreke u njihovom prepoznavanju i rješavanju. U prikupljanju podataka korišteni su postojeći dokumenti i intervjui sa studentima i studentkinjama raznih profila, kao i sa zaposlenima i donosiocima politika u ovoj oblasti.

Analiza podataka pokazala je da, iako su postojeći mehanizmi, prema mišljenju donosioca politika, adekvatni, oni nisu dostupni. Takođe, s obzirom na zanemarljiv broj prijava nije moguće ocijeniti njihov učinak niti uočiti nedostatke. Kroz razgovore sa učesnicima istraživanja utvrđeno je da su rodno zasnovano nasilje i uznemiravanje mnogo rasprostranjeniji nego što se vjeruje i da je neprijavlivanje odraz nepovjerenja u institucije, ali i straha, neznanja i stvarnog nedostatka podrške. Na osnovu predstavljenih rezultata istraživanja izvlače se i implikacije za buduće djelovanje.

Ključne riječi: rodno zasnovano nasilje, uznemiravanje, institucije.

Rodna perspektiva u demografiji

Demografija je po svojoj epistemološkoj osnovi upućena na primenu pristupa koji rodne osobenosti i rodni odnos smatra relevantnim sa stanovišta razumevanja demografskog ponašanja. Poslednje dve decenije evidentan je prodor rodne perspektive kao sazajnog pristupa u tumačenju demografskih fenomena. Demografija, kao nauka koja se oslanja na podatke, implicira korišćenje brojnih statističkih izvora. Putem njih dobijamo agregatnu sliku o bračnim, obrazovnim i ekonomskim karakteristikama, kao osnovu za dublja istraživanja društvenog položaja ženskog i muškog stanovništva. Pored toga, sagledavamo rodne režime i na nižim teritorijalnim jedinicama, kao i osobenosti rodno odnosa prema generacijskoj pripadnosti, što omogućava komparativnu analizu rodnih režima i praćenje promena. Takođe, statistika nas vodi i ka specifičnostima starije populacije, kao i ka sagledavanju mortaliteta i migracija iz ugla rodnih razlika. Upućenost demografije na rodni aspekt jeste više od deskriptivne analize rodnih razlika.

Novija statistička istraživanja i rodno senzitivna statistika, omogućavaju uvid u rodne različitosti u pogledu korišćenja vremena, kao i neke druge bitne aspekte rodne neravnopravnosti. Poseban doprinos demografije tiče se istraživanja uticaja rodnih uloga na reproduktivno ponašanje i odlučivanje o rađanju u postindustrijskim društvima. On je ne samo u tome što je u fokusu veza između rodne neravnopravnosti i niskog fertiliteta, već i u dobijenim empirijskim nalazima. Oni potvrđuju neophodnost prilagođavanja politika prema porodici, procesima unapređivanja položaja žena i muškaraca i uspostavljanja suštinski ravnopravnog

odnosa, što implicira i javnu i privatnu sferu. Karakteristike rodni režima predstavljaju bitan okvir razumevanja populacionih izazova. Takođe, rodna ravnopravnost jeste nezostavan segment održivosti demografskog razvoja savremenih društava.

Ključne reči: rodne uloge, rodna ravnopravnost, nizak fertilitet, populacioni izazovi, demografski razvoj.

Pravni okvir rodne ravnopravnosti sa posebnim osvrtom na Univerzitet u Banjoj Luci

Centralna tema izlaganja je kritička analiza pravnog okvira rodne ravnopravnosti u Bosni i Hercegovini i Republici Srpskoj, sa posebnim osvrtom na pravnu regulativu kojom se ovo važno pitanje uređuje na Univerzitetu u Banjoj Luci. Izlaganje će biti strukturisano u dva dijela.

U prvom dijelu izlaganja biće riječi o pravnom okviru rodne ravnopravnosti u Bosni i Hercegovini i Republici Srpskoj, sa akcentom na zakonsku regulativu, kako opštu (Zakon o ravnopravnosti polova u Bosne i Hercegovine, Zakon o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini, Zakon o zaštiti od uznemiravanja na radu Republike Srpske, Krivični zakonik Republike Srpske), tako i posebnu (Zakon o visokom obrazovanju Republike Srpske, Zakon o radu Republike Srpske). S tim u vezi, biće upoređene zakonske definicije osnovnih pojmova, kao što su uznemiravanje, seksualno uznemiravanje i diskriminacija. Takođe će biti prikazane zakonom propisane procedure koje su na raspolaganju svim ugroženim subjektima, kao i zakonske sankcije za počinioce nedozvoljenih oblika ponašanja.

U drugom dijelu izlaganja biće prezentovan pravni okvir rodne ravnopravnosti na Univerzitetu u Banjoj Luci, kako u vidu identifikovanja konkretnih pravnih normi sadržanih u opštim aktima Univerziteta (Statut Univerziteta u Banjoj Luci, Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti radnika Univerziteta u Banjoj Luci i Kodeks profesionalne etike) tako i podrobnom analizom Smjernica za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja na Univerzitetu u Banjoj Luci. Posebno će biti razmotrena struktura

smjernica koja obuhvata: 1) subjekte na koje se smjernice primjenjuju; 2) seksualno i rodno uznemiravanje: definicije; 3) interne procedure i postupak imenovanja savjetnika; 4) opis aktivnosti preventivnog djelovanja koje preduzima Univerzitet u Banjoj Luci/organizaciona jedinica.

Ključne riječi: pravni okvir, rodna ravnopravnost, Univerzitet u Banjoj Luci.

Radmila Žigić

Fondacija „Lara“ Bijeljina

Zanemarenost roda u kulturi sjećanja na primjeru imenovanja ulica

Kampanja „Sto žena – sto ulica po ženama“ koju je krajem 2021. godine pokrenulo 13 ženskih nevladinih organizacija okupljenih u Inicijativi *Mir sa ženskim licem*, iako vođena skromnim medijskim sredstvima, izazvala je brojne pozitivne reakcije u javnosti, s jedne strane, i otpor i nesnalaženje u krugovima onih koji odlučuju o vrijednosnom i rodnom oblikovanju javnog prostora, kao institucionalni odgovor akciji. Prve inicijative za imenovanje ulica po ženama, iako podnesene u skladu sa važećim propisima svake od lokalnih zajednica, odbijene su, što otvara niz dilema o prioritetima u oblasti aktivizma za rodnu ravnopravnost i potvrđuje ranija mišljenja i istraživanja da su javni prostor i kultura sjećanja među ključnim aparatima moći u očuvanju vladavina koje, uz naciju, patrijarhat i dalje vide kao ključno vrijednosno uporište.

Kampanja „Sto žena – sto ulica po ženama“ zasnovana je na validnim statističkim pokazateljima o zastupljenosti žena i ženskog iskustva u obilježavanju ulične infrastrukture u 12 gradova u Bosni i Hercegovini, ili 15 jedinica lokalne samouprave, među kojima su najveći administrativni i kulturni centri, kao što su Sarajevo, Banjaluka, Tuzla, Mostar, Prijedor, Zenica, Bijeljina i drugi. Analizirano je ukupno 4076 ulica. Manje od 3% ovih ulica u svom nazivu ima neko žensko ime ili iskustvo, odnosno na 100 obilježenih ulica tek 3 (tri) su imenovane po ženama. Najmanje polovina, ili 50% ulica, pripada muškarcima, a ostatak rodno neutralnim, ali od roda važnijim pojmovima vezanim za istoriju, geografiju ili druge prostorne znamenitosti.

U *Rječniku rodne terminologije*, koji je uradio Evropski institut za rodnu ravnopravnost, postoji pojam *ravnopravnosti ishoda* i odnosi se na postizanje ravnopravnosti u najširem smislu, odnosno na ravnopravnost koja uzima u obzir rezultate u smislu ravnopravne raspodjele. Ulice u gradovima Bosne i Hercegovine nisu ravnopravno obilježene, to je očito, ali da li možemo postići ravnopravnost polova ako je otpor promjeni tako vidljiv. Ili je ključno pitanje, *ko i zašto* ne želi da živi u ulicama nazvanim po ženama, istaknutim predstavnicama više od polovine građana ove zemlje?

Ključne riječi: rodna ravnopravnost, kultura sjećanja, ulična infrastruktura, žene, patrijarhat.

Biografije

Lana Bobić je teologinja, feministkinja i aktivistkinja rođena u Zagrebu. Završila je klasičnu gimnaziju, dodiplomski i diplomski studij teologije na Sveučilišnom centru za protestanstku teologiju “Matija Vlačić Ilirik” Sveučilišta u Zagrebu i Mirovne studije Centra za mirovne studije. Istražuje problematiku strukturalnog nasilja, rodno uvjetovanog nasilja, odnosa dominacije i subordinacije, uloge i položaja žena u Crkvi. Područje njenog akademskog interesa je feministička teologija, odnosno feministička kritička teorija u religiji.

Godine 2012. počinje raditi kao vanjska suradnica na FacetoFace kampanji Autonomne ženske kuće Zagreb (AŽKZ), a od 2015. do srpnja 2017. kontinuirano radi za AŽKZ. Od kraja 2016. vodi inicijativu „U dobroj vjeri“, a od 2018. je izvršna direktorica udruge „U dobroj vjeri“. Članica je Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba. Kolumnistica je portala Lupiga i komentatorica u emisiji „Peti dan“ na Hrvatskoj radioteleviziji.

Često sudjeluje u međunarodnim i domaćim događanjima vezanim uz teme ljudskih prava, borbe protiv rodno uvjetovanog nasilja, rodne ravnopravnosti, mirovnog rada, dijaloga između sekularnog i religijskog. Drži radionice i predavanja na temu rodno uvjetovanog nasilja i rodne ravnopravnosti.

Kristina Bojanović je filozofkinja i teoretičarka roda. Doktorirala je iz oblasti filozofije, etike i rodnih teorija na Univerzitetu u Beogradu. Predaje na Humanističkim studijama Univerziteta Donja Gorica. Kao prevoditeljka angažovana u izdavačkoj kući CID. Učesnica brojnih regionalnih konferencija i seminara. Organizovala više naučnih skupova u Crnoj Gori, uključujući Filozofsku školu *Noema*. Priredila zbornike radova *Slike mišljenja Žila Deleza* i *Sloboda, nasilje, identitet*. Sarađivala sa organizacijama Ženska akcija, Ženska soba i Anima, na čije je pozive držala predavanja o feminizmu, rodnoj ravnopravnosti i etici.

Za potrebe projekta *Obuke.me* održala deset predavanja iz etike i feminističke teorije. Dobitnica prestižne stipendije za prevodioce koju dodjeljuje *Centre national du livre* iz Pariza, zahvaljujući kojoj je studijski boravila u Francuskoj. Dobitnica stipendije *Žarana Papić*, te stipendija Ministarstva prosvjete i nauke CG i Srbije. Prevodi s francuskog i engleskog jezika, poznaje starogrčki i latinski, izučava arapski i njemački. Radove objavljuje u regionalnim časopisima i zbornicima. Piše naučne studije i poeziju, a do kraja godine objaviće prvu filozofsku monografiju.

Jasmina Čaušević je diplomirala književnost i jezik na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu, a naučni stepen magistricе društvenih nauka iz oblasti rodnih studija stekla je na Univerzitetu u Sarajevu 2008. godine pri Centru za interdisciplinarnе postdiplomske studije. Uredila, bila autorica ili radila u koautorstvu na brojnim studijama i istraživanjima. Jedna od priređenih publikacija je i *Zabiježene – žene i javni život u Bosni i Hercegovini u 20. vijeku*. U fokusu zanimanja su joj kultura, historija i prava žena i LGBTIQ osoba, kao i feministička lingvistika. Radi kao koordinatorica Univerzitetskog gender resursnog centra Univerziteta u Sarajevu.

Dragana Dardić je rođena u Banjoj Luci. Diplomirala je na Odsjeku za novinarstvo Fakulteta političkih nauka u Beogradu, a magistrirala na Rodnim studijama Univerziteta u Novom Sadu. Aktivno se bavila novinarstvom punih deset godina (radila je u Radio Jugoslaviji, Dnevnom telegrafu, Radio Slobodnoj Evropi i bila je dopisnica novinske agencije Reuters i BBC). Od 2004. godine radi u nevladinoj organizaciji Helsinški parlament građana Banja Luka.

Od 2011. do 2021. godine obavljala je funkciju izvršne direktorice organizacije. Trenutno je na poziciji programske menadžerice. Autorica, koautorica ili urednica je više publi-

kacija i radova: *Hvala što ste me pitali kako mi je, Ravnopravnost polova i sudska praksa u Bosni i Hercegovini*, „Analiza čitanki za IV razrede gimnazije i stručnih škola“ (u *Kog su roda čitanke?*), *Izvjestavanje o marginalizovanim i ranjivim grupama u Bosni i Hercegovini – Analiza medijskih sadržaja*.

Daria Glavan Šćulac diplomirana je pravnica s petnaestogodišnjim iskustvom rada na pravničkim poslovima u visokom obrazovanju. Područje posebnog stručnog interesa obuhvaća institucijsko djelovanje u području rodne ravnopravnosti i jednakih mogućnosti, različitosti i uključenosti, te suradnju sa zajednicom. Stalna je pravna savjetnica Vijeća časti Sveučilišta u Rijeci i imenovana Povjerenica za različitost Sveučilišta u Rijeci.

Suradnica je na znanstveno-istraživačkom projektu Supporting and Implementing Plans for Gender Equality in Academia and Research (SPEAR), Obzor 2020 (2019–2023). Urednica je publikacije „Sveučilište u Rijeci – sigurno mjesto bez spolnog uznemiravanja: smjernice za prevenciju i djelovanje“, Sveučilište u Rijeci, 2021. Koordinatorica Sveučilišta u Rijeci na regionalnom projektu „University and Gender Mainstreaming“ (2021–2025).

Članica je uredništva i autorica članaka u „Vox academiae“ mjesečnom prilogu dnevnog glasila „Novi list“, te tekstova iz područja provedbe rodno osviještenih politika. Drži pozvana izlaganja i edukacije na domaćim, regionalnim i međunarodnim stručnim skupovima i događanjima iz područja uspostave strukturne potpore ostvarenju jednakih mogućnosti u visokom obrazovanju.

Sanja Ljubišić je diplomirala na Filozofskom fakultetu u Beogradu na Odeljenju za klasične nauke, gdje je i magistrirala i time stekla zvanje magistra klasične filologije. Na Filološkom fakultetu u Banjoj Luci je doktorirala i stekla

naučni stepen doktor filoloških nauka (naučna oblast klasična filologija).

Zaposlena je na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci od 1997. godine kao asistent na Odsjeku za istoriju i istoriju latinski jezik. Danas u svojstvu nastavnika izvodi nastavu na Filozofskom fakultetu, Odsjeku za istoriju, kao i Filološkom fakultetu, na Odsjeku za italijanski jezik i književnost i na Odsjeku za francuski jezik i književnost i latinski jezik. Angažovana je u svojstvu gostujućeg profesora od akademske 2016/17. do 2020/21. godine na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu na Odsjeku za romanistiku, Katedra za latinski jezik i rimsku književnost, gdje je predavala Rimsku književnost. U februaru 2022. godine imenovana je za rukovodioca Centra za helenska istraživanja.

Učesvovala je u radu nekoliko okruglih stolova vezanih za pitanje jezika: Rod i jezik (2008), na međunarodnim seminaru Rodna pitanja i akademska zajednica (2011), te na projektu Banja Luka – znamenite žene u prošlosti grada (2009). Učestvovala na projektima vezanim za modernizaciju nastavnih sadržaja za predmet Latinski jezik. Objavila je mnoge naučne i stručne radove, te referate sa naučnih skupova i knjige iz oblasti klasične filologije.

Danijela Majstorović je redovna profesorica engleske lingvistike i kulturoloških studija na Odsjeku za anglistiku Filološkog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci. Diplomirala je na Univerzitetu Ohio (2003), bila je gostujuća istraživačica na Univerzitetu Lancaster (2006), stipendistica programa Fulbright (UCLA, 2012–2013), postdoktorantkinja na Odsjeku za kulturološke studije na Univerzitetu u Alberti i gostujuća istraživačica na Univerzitetu u Indijani (2013–2014), te stipendistkinja Fondacije Humboldt za napredne istraživače na Univerzitetu u Giessenu (2019–2021).

Bavi se kritičkom analizom diskursa, kvalitativnim društvenim istraživanjima, jugoslovenskim studijama i migraci-

jama, a teorijski je zanimaju marksizam, kritička i feministička teorija, kao i postkolonijalna i dekolonijalna kritika i teorija. Objavila je preko 25 naučnih članaka i nekoliko knjiga, među kojima *Discourse and Affect in Post-socialist Bosnia and Herzegovina: Peripheral Selves* (Palgrave 2021).

Ana Maskalan je viša znanstvena suradnica u Centru za omladinska i rodna istraživanja Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu. Doktorirala je na Odsjeku za filozofiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Područja njezina znanstvenog interesa uz rodne i utopijske studije su (tjelesni) identitet, pop kultura, kultura straha i društvena pravda. Sudjelovala je na dvadesetak znanstvenih i stručnih projekata s temama nejednakosti i diskriminacije, rodno jaza u plaćama i mirovinama, rodno osjetljivog obrazovanja, položaja žena u sportu i kulturi, itd.

Kao suradnica na projektu Hrvatske zaklade za znanost „Hrvatske filozofkinje u europskom kontekstu“ (UIP-2017-05-1763) istražuje živote i djela triju istaknutih filozofkinja i sociologinja: Blaženke Despot, Jasenke Kodrnja i Gordane Bosanac. Članica je više strukovnih udruga, a od 2019. godine Foruma stručnjaka/inja Europskog instituta za ravnopravnost spolova (EIGE). Uz brojne znanstvene radove autorica je knjige *Budućnost žene: filozofska rasprava o utopiji i feminizmu* (IDIZ; Plejada: Zagreb, 2015), te koautorica knjige *Identitet i kultura* (M. Labus, L. Veljak, A. Maskalan i M. Adamović, IDIZ: Zagreb, 2014).

Dragana Miljković je rođena u Banjoj Luci, gdje je završila osnovnu školu i srednju Medicinsku školu. Zvanje diplomirana socijalna radnica je stekla na Filozofskom fakultetu u Banjaluci. Od 2006. godine je radila kao volonterka u Centru za socijalni rad, a od 12. 02. 2007. godine počinje raditi u Sigurnoj kući na poziciji diplomirane socijalne radnice. Dodatno znanje i iskustvo je sticala kroz učešće na broj-

nim edukacijama, seminarima i okruglim stolovima koji su imali za cilj unapređenje pristupa u radu sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja. Bila je članica radne grupe za pripremu Protokola o postupanju u slučajevima nasilja u porodici.

Trenerica je za vođenje i formiranje grupa samopomoći i podršku specifičnim grupama (žrtve rata i ratne torture) po modelu „Moć promene”, akreditovanim od strane Republičkog zavoda za socijalnu zaštitu Republike Srbije. Sertifikovana je trenerica Forum teatra zasnovanog na drami koji se može primjenjivati na sve uzrasne i ranjive kategorije, te je radila kompletan aranžman za dvije predstave sa žrtvama ratne torture i preživjelim žrtvama nasilja u porodici. Članica je Saveza udruženja stručnih radnika socijalne djelatnosti iz Republike Srpske.

Andela Pepić je rukovoditeljka Centra za preduzetništvo i transfer tehnologija Univerziteta u Banjoj Luci. Prethodno je bila angažovana kao projekt menadžerka i istraživačica na projektima pri Institutu za društvena istraživanja na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci. U periodu 2008–2013. godine radila je kao koordinatorka za Bosnu i Hercegovinu u okviru Regionalnog programa podrške društvenim istraživanjima (Regional Research Promotion Programme in the Western Balkans (RRPP)) pri Centru za ljudska prava Univerziteta u Sarajevu.

Završila je osnovne studije ekonomije na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Istočnom Sarajevu, te master studije na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Trenutno radi na finalizaciji svoje doktorske disertacije u okviru društvenih nauka (istraživačka oblast – sociologija) pri Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci. U svom istraživačkom radu fokusirana je na ekonomska i socijalna prava, rad, radna prava, klasna pitanja i klasne borbe, te uticaj globalizacije i društvenih promjena na radničke bor-

be. Anđela Pepić je takođe predsjedavajuća Savjetodavnog odbora za rodnu ravnopravnost Univerziteta u Banjoj Luci.

Nevena Petrušić je redovna profesorka na Pravnom fakultetu u Nišu i šefica Katedre za građanskopravne nauke. Gostujuća je predavačica na fakultetima u Srbiji i regionu. Napisala je, samostalno ili u koautorstvu, više od 50 knjiga i preko 200 članaka iz oblasti građanskog procesnog prava, vansudskog rešavanja sporova, prava deteta, zaštite od diskriminacije i rodno zasnovanog nasilja i dr.

Učestvovala je u brojnim istraživanjima iz ovih oblasti. Rukovodila je nacionalnim istraživačkim projektom Pravo na pristup pravdi. Bila je urednica časopisa *Temida* i urednica mnogih publikacija i naučnih skupova. Osnivačica je i koordinatorica Pravne klinike Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu. Licencirana je medijatorica i predavačica na Pravosudnoj akademiji. Angažovana je kao ekspertkinja od strane OSCE, USAID, UNICEF, UNDP. Bila je prva Poverenica za zaštitu ravnopravnosti. Dugogodišnja je aktivistkinja ženskog pokreta u Srbiji.

Svjetlana Ramić Marković radi kao samostalna istraživačica i konsultantica za različite nacionalne i međunarodne nevladine organizacije. Njezini naučni interesi uključuju rodnu ravnopravnost, te građansko učešće u raznim procesima demokratizacije na Zapadnom Balkanu. Magistrirala je iz oblasti međunarodnih odnosa na Univerzitetu u Banjoj Luci.

Od 2020. godine radi kao državna konsultantica za Evropsku zadužbinu za demokratiju iz Brisela i kao projekt menadžerica u Helsinškom parlamentu građana Banja Luka. U periodu 2017–2020. godine predavala je društvene nauke u Kuvajtu. Od 2015. do 2017, kao jedina stipendistica iz BiH, učestvovala je u **Jeanne Sauve Public Leadership** Programu u Kanadi, a od 2015–2016. bila je istraživačka

pripravnica na Univerzitetu McGill i Univerzitetu Concordia, Montreal, Kanada.

Autorica i ko-autorica je mnogobrojnih op-eda, istraživanja i publikacija („Rodno zasnovana diskriminacija na tržištu rada u BiH 2018–2020“; “Local and international determinants of Kosovo’s statehood Volume II. *The Role of Civil Society Organizations in the Process of Kosovo’s Integration into the European Union*. 2021“, 2019-2020 *Alternative Report on the Application of Bosnia and Herzegovina for the European Union Membership: Political Criteria*. May 2021. Initiative for monitoring the EU integration of Bosnia and Herzegovina; New enlargement strategy of the EU: a new chance for the Balkans. *March 31, 2020, Alternative report on the implementation of CEDAW and women’s human rights in BiH*, 2016, ko-autorica, itd.)

Marija Runić je lingvistkinja, aktivistkinja i feministkinja zaposlena na Univerzitetu u Banjoj Luci. Doktorirala je opštu lingvistiku na Univerzitetu u Padovi. U polja njenog istraživanja ulaze jezička struktura i jezički kontakt, jezik i društvo i jezičke politike. Bila je gostujuća profesorica na univerzitetima u SAD, Italiji, Sloveniji i Kostariki. Dobitnica je istraživačke stipendije Fulbright za akademsku 2019/20. godinu za istraživanje na temu lingvistike i obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Od 2020. do 2022. bila je jedna od voditeljki projekta Ženske mreže solidarnosti koju je podržao Alumni Engagement Innovation Fund (U. S. Department of State), a u okviru koga je sproveda istraživanje o rodno zasnovanom nasilju i uznemiravanju u visokoobrazovnom kontekstu. Runić je dobitnica brojnih stipendija, te nositeljica inicijativa koja se tiču položaja žena, zelenih politika, antifašističkog nasljeđa, tehnologije i jezika i tehnologije i kritičkog mišljenja. Sarađuje sa organizacijama koje se bave unapređivanjem obrazovanja.

Lamija Subašić je obrazovanje stekla na studiju Književnosti naroda Bosne i Hercegovine i b/h/s jezika na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu i studiju Engleskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu UNSA-e. Završila je i dvogodišnji studij iz oblasti Diplomacije i međunarodnih odnosa na Fakultetu političkih nauka UNSA, te stekla master iz Lingvistike na Filozofskom fakultetu UNSA-e.

Oblasti interesovanja: jezik, politika, rod. Sarađivala je u istraživanja i bila ko-autorica naučnih radova. Zaposlena je u Transkulturnoj psihosocijalnoj obrazovnoj fondaciji (TPO) u Sarajevu, gdje radi kao koordinatorica regionalnog projekta *Uvođenje rodno osviještenih politika u visoko obrazovanje (University and Gender Mainstreaming – UNIGEM)*.

Ankica Šobot radi kao naučna saradnica u Institutu društvenih nauka u Beogradu. Diplomirala je sociologiju na Filozofskom fakultetu, a magistrirala i doktorirala demografiju na Ekonomskom fakultetu, Univerzitet u Beogradu. U jednom periodu radila je u Institutu za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu. Doktorska disertacija, pod nazivom „Demografski i socijalni aspekti rodne neravnopravnosti u Srbiji, od polovine 20. veka”, predstavlja tumačenje strukturnih karakteristika stanovništva Srbije iz perspektive rodni specifičnosti, argumentujući tezu da je rodni aspekt neizostavni segment razumevanja demografske stvarnosti.

Objavila je monografiju *Rodna neravnopravnost u Srbiji – demografsko gledište*. Bavila se rodnim razlikama u obrazovanju, rodnim specifičnostima starije populacije, a posebno se interesuje za pitanje niskog fertiliteta iz perspektive rodni obrazaca ponašanja. U tom pogledu fokus je na razmatranju veze između rodni uloga i reproduktivnog ponašanja u postindustrijskim društvima, kao suštinskom pitanju političkih odgovora na niske stope rađanja. Kao članica Studijsko istraživačke grupe za rodnu ravnopravnost

i javne politike, u okviru Instituta društvenih nauka, održala je nekoliko predavanja, akcentirajući rodnu perspektivu demografskih pojava i procesa. Članica je Društva demografa Srbije.

Bojan Vlaški je docent na Pravnom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, na Katedri za upravno, radno i socijalno pravo, uža naučna oblast Upravno pravo i uprava. Rođen je u Sarajevu. Od 1. oktobra 2010. godine zaposlen je na Pravnom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, a od 15. aprila 2021. godine je prodekan za naučno-istraživački rad i međunarodnu saradnju.

Učestvovao je na više domaćih i međunarodnih konferencija, skupova, radionica i ljetnjih škola, od kojih se izdvajaju radionica „Da li su manjinska prava interes većine?“, održana 2014. godine u Budimpešti (Mađarska) u organizaciji Antal Jozef centra znanja, zatim „Istraživačka akademija“ (“Research academy”), održana 2016. godine u Ilidži (BiH) u organizaciji Švajcarske agencije za razvoj i saradnju, Regionalnog programa za promociju istraživanja na Zapadnom Balkanu, Univerziteta u Friburgu i Centra za društvena istraživanja „Analitika“, kao i Ljetna škola „Federalizam, decentralizacija i rješavanje konflikta“, koja je održana od 18. septembra do 6. oktobra 2017. godine u Friburgu (Švajcarska) u organizaciji Instituta za federalizam Univerziteta u Friburgu. Član je Savjeta za rodnu ravnopravnost Univerziteta u Banjoj Luci.

Radmila Žigić je diplomirala novinarstvo na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, 1984. godine. Dvije decenije profesionalnog angažmana provela je u medijima. Od 1993. godine radi na osnivanju i uređivanju nezavisnih medija (Ekstra magazine, Panorama, Pan radio) i objavljuje istraživačke tekstove o korupciji i kriminalu u različitim oblastima društva.

Od 1998. godine radi na poslovima planiranja, istraživanja i menadžmenta u Organizaciji žena „Lara“ u Bijeljini (danas Fondacija „Lara“). Učestvovala je kao istraživačica i analitičarka u više istraživačkih projekata iz oblasti rodne ravnopravnosti u medijima (Žene u dnevnoj štampi BiH, 2005), izbornom procesu (Žene u lokalnim izborima, 2004), oblasti rodnog budžetiranja i drugim. Urednica je prvog web-portala za žene u BiH, Lara online, i više publikacija (2010/11. – Njen život poslije, iskustva pomoći žrtvama trgovine ljudima u BiH, i druge). Kao autorica pojavljuje se u brojnim istraživačkim i aktivističkim publikacijama ženskih organizacija.

Koautorka je knjige Žene u istoriji Semberije (2012) i inicijatorica istoimenog istraživačkog projekta. Živi u Bijeljini i direktorica je Fondacije „Lara“.

U organizaciji konferencije i kao moderatori/ke učestvovali su i: Milena Karapetrović (Univerzitet u Banjoj Luci, Filozofski fakultet), Tatjana Mihajlović (Univerzitet u Banjoj Luci, Filozofski fakultet), Dalibor Savić (Univerzitet u Banjoj Luci, Fakultet političkih nauka) i Duško Trninić (Univerzitet u Banjoj Luci, Fakultet političkih nauka).

Milena Karapetrović je redovna profesorica na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, gdje je i odbranila doktorat iz oblasti filozofije 2009. godine. Predavačica je na kursovima: Ontologija, Pragmatistička filozofija, Feministička filozofija, Demokratija i ljudska prava, Filozofija roda i mediji, Rod, identitet i razvoj, Filozofija jezika. Uz brojne naučne i stručne radove, objavila je i knjige: *Filozofkinje* (2020), *Filozofija u digitalno doba* (2020), *U lavi-rintima bića* (2014), Čežnja za Evropom. Filozofske osnove ideje Evrope i evropskog identiteta (2010) i *Ona ima ime. O filozofiji i feminizmu* (2007). Koautorka je i publikacije *Banja Luka: znamenite žene u istoriji grada* (2014).

Članica je Međunarodnog udruženja žena u filozofiji i učestvovala je na edukacijama i naučnim konferencijama u BiH i inostranstvu. Od 2020. godine rukovodi Institutom za humanističke i društvene nauke Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci. Temama iz rodne ravnopravnosti, feminističke i rodne teorije, rodni studija, bavi se više od petnaest godina kako kroz obrazovni i naučni rad na univerzitetu, tako i u saradnji sa nevladinim organizacijama. Članica je Savjeta za rodnu ravnopravnost Univerziteta u Banjoj Luci.

Tatjana Mihajlović je redovna profesorica na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, gdje je odbrani-la doktorat iz oblasti opšte pedagogije, 2010. godine. Predavačica je na studijskim programima Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci (Učiteljski studij, Pedagogija i Predškolsko vaspitanje), nastavnih predmeta iz istorije pedagogije i školske pedagogije.

Uz brojne naučne i stručne radove objavila je i knjige: *Samostalno učenje i vaspitno-obrazovna postignuća* (2013), *Istorija nacionalne pedagogije* (2016) i *Istorija ideja o predškolskom vaspitanju* (2021). Temama iz opšte istorije pedagogije, školske pedagogije i istorije predškolskog vaspitanja bavi se više od deset godina, kako kroz obrazovni i naučni rad na univerzitetu, tako i u saradnji sa ostalim relevantnim vaspitno-obrazovnim institucijama.

Dalibor Savić je docent na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci, gdje je odbranio je doktorsku disertaciju iz sociologije na temu „Metodološke perspektive biografskih istraživanja u društvenim naukama“ (2019). Predaje predmete iz uže naučne oblasti Metodologija socijalnih istraživanja na Fakultetu političkih nauka i Fakultetu bezbjednosnih nauka Univerziteta u Banjoj Luci.

Njegova istraživačka interesovanja odnose se na teme unutar sociološke teorije i metodologije, kulture sjećanja, rodnih i mirovnih studija. Objavio je dvadesetak naučnih radova u domaćim i međunarodnim časopisima, poput *Journal of Balkans and Near Eastern Studies*, *The Indian Economic and Social History Review*, *Sociální studia/Social Studies*, *Istorija XX veka*, i dr. Koautor je poglavlja „Voices of Ex-Child Soldiers from the War in Bosnia and Herzegovina: Between Public and Private Narratives“ objavljenog u kolektivnoj monografiji „Childhoods in Peace and Conflict“ (Palgrave MacMillan, 2021). Autor je naučne monografije *Aktuelnost Veberove metodološke koncepcije* (2015) i udžbenika *Priručnik za izradu seminarskih i završnih radova* (2018).

Kao rukovodilac ili saradnik učestvovao je u nekoliko međunarodnih i domaćih istraživačkih projekata. Obavlja dužnost prodekana za naučno-istraživački rad i međunarodnu saradnju na Fakultetu političkih nauka. Član je Savjeta za rodnu ravnopravnost Univerziteta u Banjoj Luci.

Duško Trninić je diplomirao na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci 2002. godine. Na istom fakultetu je 2008. godine odbranio magistarski rad „Religija pred izazovima globalizacije“. Doktorirao je na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci 2013. godine, a tema doktorskog rada bila je „Kulturno-ideološki aspekti globalizacije“. Zaposlen je na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci, gdje u zvanju vanrednog profesora predaje sociološku grupu predmeta.

U svome radu posebno se bavi pitanjima religije u savremenom društvu, kao i istraživanjima kulturnog identiteta i međuetničkih odnosa. Objavio je knjige *Religija pred izazovima globalizacije* (2010) i *Religija u ogledalu vremena: Prilozi sociologiji sekularizacije* (2018), kao i više radova iz oblasti sociologije religije, sociologije kulture i studija globalizacije. Učestvovao je u više naučnoistraživačkih

projekata, kao član istraživačkog tima ili voditelj projekta, kao i na domaćim i međunarodnim naučnim konferencijama i skupovima.

Organizzatori

Filozofski fakultet je članica Univerziteta u Banjoj Luci koja je počela sa radom 1994. godine, baštineći tradiciju Učiteljske škole osnovane 1925. godine, Više pedagoške škole (osnovane 1950. godine) i Pedagoške akademije (osnovane 1969. godine). Na Filozofskom fakultetu se izučavaju društvene i humanističke nauke kroz

studijske programe: Filozofija, Psihologija, Pedagogija, Istorijska, Učiteljski studij i Predškolsko vaspitanje. Kroz inovativan nastavni proces, produktivan naučno-istraživački rad i dodatne vannastavne aktivnosti razvija se kritičko mišljenje i postignuće studenata te stiču primjenjiva savremena znanja, akademske i vaspitne vještine i umijeća, koje omogućavaju kvalitetan rad u praksi i bolje razumijevanje društvene stvarnosti.

Obrazovanjem studenata, prepoznatljivim programima u zajednici, saradnjom sa domaćim i međunarodnim institucijama, uticajem na društvene politike, Filozofski fakultet doprinosi razvoju humanijeg i duhovnijeg društva, te poboljšanju opšteg kvaliteta života.

U proteklom periodu Filozofski fakultet je postao prepoznatljiv po održavanju naučnog skupa pod nazivom „Banja-lučki novembarski susreti“, koji se u kontinuitetu održava od 2000. godine. Često se organizuju i drugi naučni skupovi, simpozijumi i okrugli stolovi u okvirima pojedinih studijskih programa. Filozofski fakultet objavljuje i dva časopisa, *Sineza* i *Noema*. Nastavnici i saradnici Filozofskog fakulteta redovno učestvuju na regionalnim i međunarodnim naučnim skupovima, te u međunarodnim razmjenama. Fakultet razvija vlastitu biblioteku koja raspolaže sa više od 70.000 knjiga. Takođe, Filozofski fakultet je potpisao sporazume o saradnji sa većim brojem fakulteta u okruženju i inostranstvu

Institut za humanističke i društvene nauke je podorganizaciona jedinica Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci i osnovan je 2016. godine. Naučno-istraživački rad Instituta prvenstveno je usmjeren na rad u

Institut za humanističke i društvene nauke

Filozofskog fakulteta
Univerziteta u Banjoj Luci

okviru četiri naučna polja: filozofija, istorija, psihologija i pedagogija. Pravac djelovanja Instituta usmjeren je ka teorijskim, razvojnim i primijenjenim naučnim istraživanjima iz oblasti navedenih nauka, pri čemu saradnja istraživača i istraživačica iz različitih naučnih oblasti pruža mogućnost interdisciplinarnog i transdisciplinarnog pristupa aktuelnim problemima u savremenom društvu i savremenim naukama.

Proces i rezultati rada na Institutu ogledaju se u organizovanju istraživačkih projekata i primjeni rezultata istraživanja u praksi, prevashodno kroz održavanje naučnih skupova, seminara i radionica, kao i kroz izdavačku djelatnost. Institut teži i uspostavljanju regionalne i međunarodne saradnje i uključivanju u srodna međunarodna udruženja, imajući u vidu da se do ozbiljnih naučnih rezultata može doći prevashodno uključivanjem u aktuelne naučne tokove, kako u regionu tako i šire. U okviru djelovanja Instituta posebno važno je i fokusiranje na naučnu komunikaciju, širenje znanja i naučnih rezultata u zajednici, saradnja sa drugim institucijama i organizacijama, istraživanje i edukacija o rodnoj ravnopravnosti.

TPO Fondacija (Transkulturalna psihosocijalna obrazovna fondacija), Sarajevo, zagovara rodnu ravnopravnost, dijalog i izgradnju mira kroz partnersko djelovanje civilnog društva, akademskih i vladinih institucija.

Fondacija

www.tpo.ba

Također zastupa slobodu savjesti i misli bez obzira na bilo koji identitet i afilijaciju. U premoštavanju jaza između akademskog i aktivističkog, vladinog i nevladinog sektora, te religijskih i nereligijskih svjetonazora, TPO je jedna od vodećih organizacija u inkluzivnim pristupima obrazovanju za mir, ravnopravnosti i liderstvu.

TPO Fondacija je proizašla iz mreže organizacija HNI TPO International sa sjedištem u Amsterdamu i prisutna je u BiH od 1998. godine. Kao lokalna nevladina organizacija TPO djeluje od 2006. godine i to na teritoriji cijele BiH. Rad TPO Fondacije se uglavnom fokusira na mlade i žene, jer su to dvije grupe koje su marginalizirane u našem društvu i njihovo učešće u javnom životu i zastupljenost na mjestima odlučivanja trebaju podršku kroz različite vidove afirmativnih akcija i aktivnosti. TPO programi se implementiraju kroz sljedeće strateške oblasti: obrazovanje, istraživanje, rodna ravnopravnost, javno zagovaranje, osnaživanje kapaciteta, interkulturalni dijalog.

